Dziennik Urzędowy
Unii Europejskiej

PL
Seria C

C/2025/3474

16.7.2025

Rezolucja Europejskiego Komitetu Regionów – Przegląd śródokresowy polityki spójności na lata 2021–2027

(C/2025/3474)

Uwzględniając:

— Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE), a w szczególności jego art. 164, 174, 175, 177, 178 i 307,

— komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego i Rady „Zmodernizowana polityka spójności: przegląd śródokresowy" – COM(2025) 163 final,

— wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniającego rozporządzenia (UE) 2021/1058 i (UE) 2021/1056 w odniesieniu do środków szczególnych mających na celu sprostanie strategicznym wyzwaniom w kontekście przeglądu śródokresowego – COM(2025) 123 final,

— wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniającego rozporządzenie (UE) 2021/1057 ustanawiające Europejski Fundusz Społeczny+ (EFS+) w odniesieniu do środków szczególnych mających na celu sprostanie wyzwaniom strategicznym – COM(2025) 164 final,

— istniejące stanowisko Europejskiego Komitetu Regionów wyrażone w szczególności w opinii „Przegląd wieloletnich ram finansowych na lata 2021–2027 i wniosek dotyczący ich rewizji", rezolucji „Regionalne wsparcie na rzecz odbudowy w sytuacjach nadzwyczajnych (RESTORE) i środki EFRROW mające zapewnić pomoc państwom członkowskim dotkniętym klęskami żywiołowymi" i opinii „Odnowiona polityka spójności po 2027 r., która nikogo nie pozostawia w tyle",

a także mając na uwadze, co następuje:

— ramy legislacyjne polityki spójności przewidują, że przegląd śródokresowy musi odbyć się w oparciu o oceny i wnioski dotyczące przydziału kwoty elastyczności, które należy przedłożyć do 31 marca 2025 r., i instytucje zarządzające przedłożyły już takie oceny i wnioski na tej podstawie,

— głównym zadaniem polityki spójności jest wzmocnienie spójności terytorialnej, gospodarczej i społecznej w Unii Europejskiej, zgodnie z art. 174 TFUE; wszelkie środki służące realokacji zasobów polityki spójności muszą uwzględniać ten cel i nie mogą zmniejszać zdolności tej polityki do osiągania jej długoterminowych celów,

— filarami polityki spójności są zasady zarządzania dzielonego, wielopoziomowego sprawowania rządów, partnerstwa i podejścia ukierunkowanego terytorialnie; należy zatem zdecydowanie odrzucić wszelkie bezpośrednie lub pośrednie środki centralizacji w ramach polityki spójności,

— współprawodawcy zwrócili się do KR-u, by przedstawił swoje stanowisko w bardzo krótkim terminie, który nie pozwala mu na sporządzenie opinii, a jedynie na odpowiedź w formie tej pilnej rezolucji,

EUROPEJSKI KOMITET REGIONÓW (KR)

1. Zgadza się z Komisją Europejską, że potrzebne jest wsparcie zarówno na bieżące, jak i nowe priorytety UE, takie jak konkurencyjność i dekarbonizacja, obrona, przystępne cenowo mieszkania, transformacja energetyczna, odporność wodna i szczególne wyzwania, przed którymi stoją wschodnie regiony przygraniczne. Pozytywnie ocenia ambicję wzmocnienia inwestycji w te pilne priorytety i docenia dobrowolny charakter tego wniosku.

2. Zwraca uwagę, że spójność jest zasadniczym celem określonym w Traktatach i że programy polityki spójności na lata 2021–2027 już wspierają inwestycje wchodzące w zakres wielu z tych obszarów, a także innych priorytetów UE, że w przygotowaniu są dodatkowe inwestycje w ramach polityki spójności i że upłynął już termin składania ocen i wniosków dotyczących ostatecznego przydziału kwoty elastyczności w ramach przeglądu śródokresowego tych programów.

3. Z zadowoleniem przyjmuje nową możliwość wspierania z EFRR projektów mających na celu dekarbonizację dużych przedsiębiorstw oraz złagodzenie warunków wsparcia z Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji (FST) dla projektów realizowanych przez duże przedsiębiorstwa, biorąc pod uwagę efekt mnożnikowy tych przedsiębiorstw dla innowacji regionalnych oraz tworzenia miejsc pracy, a także wpływ, jaki projekty te mogą wywrzeć na redukcję emisji gazów cieplarnianych na tych obszarach. Ponadto odnosi się z aprobatą do faktu, że rozszerzono zakres EFS+ na przystosowywanie pracowników oraz przedsiębiorstw do nowych procesów przemysłowych związanych z dekarbonizacją zdolności produkcyjnych oraz na doskonalenie umiejętności w dziedzinie bezpieczeństwa i obrony.

4. Wzywa zatem Komisję Europejską, aby bezzwłocznie przeprowadziła przegląd śródokresowy programów, odnośnie do których przedłożono już oceny i wnioski, w celu uniknięcia wszelkich opóźnień we wdrażaniu. Nie powinno to ograniczać instytucjom zarządzającym możliwości przedłożenia dodatkowych zmian do programów na podstawie wszelkich zmienionych przepisów, jeżeli tak postanowią.

5. Zauważa, że wnioski Komisji Europejskiej nie przewidują nowych lub dodatkowych środków finansowych na ustalone priorytety, lecz propagują realokację kwot już przeznaczonych dla regionów w Funduszu Spójności, EFRR, FST i EFS+ bądź to w ramach programów polityki spójności na podstawie innego/preferencyjnego zbioru zasad, bądź to na rzecz centralnie zarządzanych instrumentów.

6. Apeluje w związku z tym, by Komisja Europejska pilnie zaproponowała rzeczywiste dodatkowe zasoby na te nowe i bieżące priorytety UE poprzez przegląd krajowych planów odbudowy i zwiększania odporności lub poprzez finansowanie dodatkowe do funduszy w ramach programów objętych zarządzaniem dzielonym, jak miało to miejsce w przypadku Wsparcia na rzecz odbudowy służącej spójności oraz terytoriom Europy (REACT-EU). Krajowe plany odbudowy i zwiększania odporności należy zrewidować, włącznie z kamieniami milowymi, zwłaszcza w krajach, w których są zbyt ambitne. Między innymi Europejski Trybunał Obrachunkowy wskazuje w swoim sprawozdaniu na niespójność kamieni milowych w poszczególnych państwach członkowskich.

7. Przywołuje swój pogląd, że przyszłe wieloletnie ramy finansowe powinny być zaprojektowane tak, aby zagwarantować elastyczność i sprawność we wszystkich filarach i trybach zarządzania w przypadku nowych priorytetów oraz sytuacji niecierpiących zwłoki, m.in. poprzez przewidzenie w WRF od samego początku większego funduszu kryzysowego i ogólnej rezerwy elastyczności na wypadek kryzysu.

8. Ostrzega, że zmiany proponowane przez Komisję Europejską, w tym nieograniczona realokacja funduszy i bardziej uprzywilejowane traktowanie projektów objętych nowymi priorytetami w porównaniu z istniejącymi stopami współfinansowania, mogą prowadzić do znacznego zaburzenia równowagi między zasobami dostępnymi na nowe priorytety a tymi dostępnymi na priorytety bieżące. W rezultacie instytucje zarządzające i beneficjenci mogą zostać pozbawieni środków niezbędnych im do spełnienia zobowiązań i oczekiwań.

9. Zauważa, że wniosek może wpłynąć na ogólne inwestycje w UE ze względu na możliwość zastosowania stopy współfinansowania UE w wysokości 100 % zamiast stawek wynoszących od 40 % do 85 %. Stwierdza niemniej, że dla regionów znajdujących się w napiętej sytuacji budżetowej ważna jest wyższa stopa współfinansowania UE, by utrzymać wsparcie unijne na wyższym poziomie.

10. Mimo że rozumie pragnienie zachęcania do inwestycji, podkreśla, że zwiększenie stopy współfinansowania do 100 % w przypadku wszystkich regionów najmocniej pomoże regionom najbardziej rozwiniętym i pozbawi finansowania regiony mniej rozwinięte.

11. Wzywa państwa członkowskie do dalszego zapewniania współfinansowania krajowego oraz do utrzymania poziomu całkowitych inwestycji w regionach i gminach zgodnie z pierwotnymi planami. Wszelkie zmiany w programach mające wpływ na wysokość przydzielonych do nich środków powinny być dokonywane za zgodą partnerów terytorialnych, zgodnie z zasadami partnerstwa i wielopoziomowego sprawowania rządów.

12. Zauważa, że we wniosku znacznie złagodzono przepisy jedynie względem tych osi priorytetowych i programów szczegółowych, w których przypadku zgodzono się na przeniesienie co najmniej 15 % ich środków na ustalone priorytety. To może powodować większą złożoność, ponieważ osie priorytetowe w ramach tego samego programu będą wdrażane w oparciu o różne zasady, a także może spowalniać wdrażanie. Komitet podkreśla również ryzyko, że mogłoby to prowadzić do zmian motywowanych nie tylko potencjałem władz lokalnych i regionalnych w zakresie przyczyniania się do realizacji unijnych priorytetów, ale również łatwiejszymi do spełnienia przepisami. Biorąc pod uwagę zaawansowane stadium okresu programowania i wysoki poziom zaangażowania zasobów, wzywa Komisję Europejską, by rozważyła obniżenie obecnie dozwolonej realokacji 15 % środków przydzielonych na programy, i sugeruje, by jakikolwiek limit uwzględniał także korekty zaproponowane w już przedłożonych przeglądach śródokresowych, o ile są one zgodne z nowymi priorytetami UE.

13. Dlatego apeluje, aby Rada i Parlament Europejski, jako współprawodawcy, wprowadziły jasne zabezpieczenia w celu ograniczenia tego ryzyka, eliminując fałszywe zachęty i wykorzystując stwarzaną przez ten wniosek ustawodawczy możliwość, by wprowadzić rzeczywiste uproszczenie i elastyczność dla wszystkich regionów UE, a także zagwarantować, że uproszczenie przepisów nie będzie zachęcało do odwrócenia środków finansowych od długoterminowych celów zrównoważonego rozwoju ani nie będzie osłabiało integralności środowiskowej i społecznej projektów.

14. Zgadza się, że inwestycje w duże przedsiębiorstwa mają istotne znaczenie dla wzmocnienia konkurencyjności, obronności i dekarbonizacji, ponieważ kierują badania, innowacje, wiedzę i technologie do innych przedsiębiorstw w ich łańcuchu wartości, w tym w energochłonnych gałęziach przemysłu, które zmagają się ze znaczącymi wyzwaniami związanymi z transformacją.

15. Zgodnie ze swoją rezolucją „Priorytety Europejskiego Komitetu Regionów na lata 2025–2030" kładzie nacisk na ważną rolę małych i średnich przedsiębiorstw, przedsiębiorstw rodzinnych i przedsiębiorców indywidualnych jako fundamentu społeczności lokalnych i trwałego zatrudnienia. Podkreśla również ich rolę w łańcuchach dostaw i wartości większych przedsiębiorstw w ekosystemie. Zważywszy na niedawne doświadczenia zaobserwowane w niektórych regionach i miastach, wyraża zaniepokojenie pewnymi inwestycjami, które mogą zostać dokonane w dziedzinach technologicznych i innych, które mogą mieć negatywny wpływ na strategiczną autonomię UE.

16. Ubolewa, że nie przeprowadzono oceny skutków ani oceny potencjalnego oddziaływania terytorialnego.

17. Zaznacza, że teraz i w przyszłości polityka spójności musi być nadal realizowana w oparciu o aktywną pomocniczość, z poszanowaniem zasad decentralizacji, wielopoziomowego sprawowania rządów oraz partnerstwa.

Bruksela, dnia 15 maja 2025 r.

Przewodnicząca

Europejskiego Komitetu Regionów

Kata TÜTTŐ